

TRT TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUARINDA YER ALAN OYUN HAVASI FORMUNDAKİ ESERLERİN BAĞLAMA İCRASI İÇİN ETÜT OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Emirhan GÜLER*

Öz

Türk halk müziği, köklü tarihsel geçmişi, müzikal zenginliği ve geniş repertuarıyla, önemli bir müzik türü olarak kabul edilmektedir. Zengin repertuar ve müzikal yapısı gerek teorik anlamda müziği öğrenmek isteyenlere gerek icracılara zengin bir kaynak olmaktadır. Bağlama da bu zengin kaynaktan oldukça faydalanmaktadır. Bu araştırma, TRT Türk halk müziği repertuarı oyun havası formundaki eserlerden bağlama için etüt üretme üzerine odaklanmaktadır. Nitel araştırma yöntemleriyle yürütülen bu çalışmada, doküman analizi modeli kullanılmıştır. Araştırmada TRT Türk halk müziği repertuarı 27 sıra numaralı Cirit Havası adlı eser örnek olarak alınmıştır. Bu eserden toplam 5 motiften 7 adet etüt üretilmiştir. Bu etütler, bağlama icrasını öğrenmek isteyenlerin parmak pozisyonlarını, yöresel tavırları, temel icra tekniklerini (süsleme, legato, vb.), hızlı ve teknik çalmayı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda, parmak baskısı, Ankara tavrının gelişimi, çeşitli pozisyon kombinasyonları, süsleme, legato (çarpma, çekme) tekniklerinin gelişimi, hızlı ve teknik çalmanın gelişimine yönelik etütler üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: TRT, Türk Halk Müziği, Oyun Havası, Bağlama, Etüt

EVALUATION OF THE WORKS IN THE FORM OF PLAYING MOOD INCLUDED IN THE TRT TURKISH FOLK MUSIC REPERTOIRE AS STUDIES FOR BAGLAMA PERFORMANCE

Abstract

Turkish folk music is considered an important musical genre with its deep-rooted historical past, musical richness and wide repertoire. Its rich repertoire and musical structure is a rich resource for both those who want to learn music in a theoretical sense and performers. The bağlama also makes great use of this rich resource. This research focuses on producing etudes for baglama from TRT Turkish folk music repertoire works in the form of playing mood. In this study, which was conducted with qualitative research methods, the document analysis model was used. In the research, the work entitled Cirit Air, number 27 of the TRT Turkish folk music repertoire, was taken as an example. A total of 7 etudes from 5 motifs were derived from this work. These studies show the finger positions of those who want to learn baglama performance, local manners, basic performance techniques (ornamentation, legato, etc.), aims to improve fast and technical playing. As a result of the research, finger pressure, the development of the Ankara attitude, various position combinations, ornamentation, the development of legato (striking, pulling) techniques, studies for the development of fast and technical playing were produced.

Keywords: TRT, Turkish Folk Music, Belly Dance Music, Baglama, Etude

1. GİRİŞ

Türk halk müziği, zengin bir kültürel mirasın yansıması olarak Anadolu coğrafyasında öne çıkan önemli bir müzik türüdür. Bu müzik geleneği, Anadolu'nun tarihi, coğrafi çeşitliliği ve toplumsal dinamiklerini yansıtan motifleri bünyesinde barındırarak zengin bir kimlik oluşturmaktadır.

Asya'dan Avrupa'ya uzanan geniş bir coğrafyada, tarih boyunca ezgisel ve çalgısal açıdan çeşitlenerek günümüze gelmiş bir müzik türü olarak kabul edilen Türk halk

müziği, halkın gündelik yaşantısının aynası olmuştur. Bu müzik; evlenme, ölüm vb. merasimler başta olmak üzere hayatın birçok alanında ve anında kendisine yer bulabilmiştir (Sancak, 2019:43).

Türk halk müziği, ezgisel yapısı açısından çeşitli kategorilere ayrılabilen bir müzik türüdür. Bu sınıflandırmalar, müziğin farklı özelliklerini ve yapılarını daha detaylı bir şekilde inceleme fırsatı sunmaktadır. Sarısözen (1962) Türk halk müziğini genel olarak uzun havalar ve kırık havalar olarak iki ana başlıkta değerlendirirken, Şenel (2000: 65) Türk halk müziğinin üç ana grupta değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu üç ana başlığın ise enstrümantal musiki, vokal musiki (sözlü musiki) ve vokal-enstrümantal musiki şeklinde olduğu görülmektedir. Haşhaş (2022: 21) ise Türk halk müziğini genel olarak; söz unsuru açısından, sözlü ve sözsüz (enstrümantal) alt türler olmak üzere iki ana başlık altında, usûl özellikleri açısından ise kırık havalar, uzun havalar ve karma havalar olmak üzere üç ana başlık altında sınıflandırmaktadır.

Bu sınıflandırmalar müziğin içeriğini ve ifade biçimini farklı şekillerde yansıtan temaları barındırmaktadır Bu müzik türü, özgün tınısal özellikleriyle çeşitli çalgıları da bünyesinde barındırarak geniş bir yapıya sahiptir. Bu çalgılar, müziğin tınısal dokusunu ve karakterini oluşturan önemli bileşenler olarak öne çıkmaktadır. Bu çalgılar arasında, Türk halk müziğinin özgün ifadesini taşıyan bağlama özel bir konuma sahiptir.

Bağlama, Türk halk müziğinin temel taşıyıcısı olarak kabul edilen ve tarihsel bir derinliği yansıtan bir çalgıdır (Demirkaya, 2023, Göktaş, 2020). Bağlamanın yüzyıllar içinde sahip olduğu karakter ve icra tarzı, Türk halk müziği içerisinde ayrıcalıklı bir rol oynamaktadır. Hem tınısal zenginliği hem de teknik çeşitliliği ile bağlama, Türk halk müziğinin çeşitli temalarını ve duygusal ifadelerini taşıyan bir araç olarak işlev görmektedir (Dursun ve Karagöz Dursun, 2022: 246). Bağlamanın

müziğe kattığı derinlik, Türk halk müziğinin geçmişten günümüze kadim bir miras olarak yaşatılmasını sağlamaktadır.

Bağlama, Türk halk müziğinin önde gelen enstrümanları arasında yer almasıyla birlikte, icra karakterindeki derinlik ve zenginlikler nedeniyle zaman içerisinde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Geçmişte geleneksel "usta çıkar" yöntemiyle öğretilen ve aktarılan bağlama icrası, özellikle 1975 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı'nın kurulmasıyla birlikte daha akademik bir yaklaşım benimsemeye başlamıştır. Bu durum, bağlama ile ilgili yapılan çalışmaların daha sistemli ve bilimsel bir şekilde yürütülmesine olanak sağlamıştır. "1975 yılında İstanbul Türk Müziği Devlet Konservatuvarının kurulmasıyla birlikte bağlama eğitimi/öğretimi daha akademik bir ortamda devam ettirilmiştir" (Kurt, 1989; Kaptan, 2007: 69).

Bağlama icrası, tarihsel perspektifte incelendiğinde kuşkusuz önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Ancak bu gelişim, hâlihazırda icra pratiğiyle ilgilenenlerin üzerinde çalışmalarını sürdürdüğü bir alan olarak görülmektedir. Zira her geçen gün, icra kalitesini artırma hedefi doğrultusunda ilerlemesi gereken bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Bağlama icrasını geliştirmenin en etkili kaynaklarından biri, geçmişten bu yana Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) Türk halk müziği repertuarı olmuştur. Bu repertuar içerisinde yer alan eserler, özellikle düzenlemeleri yapılarak birçok bağlama eğitimcinin ve öğrencisinin yetişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Bunun yanı sıra, TRT Türk halk müziği repertuarı, çeşitli bağlama öğretim metotlarının geliştirilmesinde de önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır. Şenel (1997) konuyla ilgili şu ifadelerde bulunmaktadır: "Türk halk müziği repertuarı bakımından TRT geniş bir arşive sahiptir. Bunda zamanın tek televizyon kanalı ve radyosu olmasının etkisi büyüktür. TRT radyoları aynı zamanda Türk halk müziği alanında bir öğrenim yeri ve "kaynağı" görevi de görür. Kurumun bünyesinde

bulunan “Gençlik Koroları” gibi amatör topluluklarda yapılan repertuar, nazariyat ve çalgı dersleri ile TRT adeta bir okul misyonu kazanmıştır. Yurdun dört bir köşesinden gelen icracılar kendi yöreleri dışındaki örnekleri burada öğrenmiş ve icra etmeye başlamıştır.”

Eğitim yöntemleri perspektifinden bakıldığında, TRT Türk halk müziği repertuarına ait hem vokal hem de çalgısal eserlerin seçkin örnekleri, bağlama öğretim süreçlerinin temel araçları olarak kullanılmıştır. Bu yaklaşıma ek olarak, öğretim metotlarını zenginleştiren uzmanlar, bağlamanın icra becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli etütlerin ve egzersizlerin de yazarları olarak önemli bir rol üstlenmişlerdir.

Etütler ve egzersizler, bir çalgının teknik seviyesini yükseltme amacıyla kullanılan önemli araçlardan biridir. Özdek (2014: 5) etüt kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: “Herhangi bir çalgıda çok karşılaşılan teknik problemleri çözmek ya da belirli bir teknik beceriyi pekiştirip mükemmelleştirmek amacıyla hazırlanmış sözsüz bir kompozisyon anlayışını ifade etmektedir”. Ayrıca Özdek (2014: 5) ifadesinde etüt, egzersiz ve alıştırmaya kavramlarını şöyle ayırmaktadır: “Etüt, egzersiz ve alıştırmaya terimleri çoğunlukla birbirinin yerine kullanılmakla birlikte etüt kavramının, çoğunlukla melodik bir yapıyı ifade ettiği, aynı anlamı taşıyan egzersiz ve alıştırmaya terimlerinde ise melodik yapıdan bağımsız olarak teknik çalışmanın ön plana tutulduğu anlaşılmaktadır”. Bu çerçevede, bağlama da dahil olmak üzere birçok çalgı için çeşitli etütler yazılmıştır. Geçmişten günümüze birçok bağlama icracısı, akademisyen ve bağlama eğitmeni (Haşhaş, 2023, Sağ ve Erzincan, 2013, Ekici, 2012, Akdağ, 2012) bağlama icrasını geliştirme hedefiyle birçok etüt bestelemiş ve bu etütler bağlama icra geleneğine önemli katkılarda bulunmuştur.

Bu araştırma, bağlamanın teknik açıdan gelişimine katkı sağlayan etütleri esas alınıp, Türk halk müziği oyun havası formundaki eserlerden etüt oluşturma sürecini ele almaktadır. Bu etüt oluşturma süreci, icracının pozisyonlandırma ve parmak baskısı güçlendirme, hızlanma teknikleri (acelite), yöresel tavır becerisi ve temel icra tekniklerindeki geliştirilmesini amaçlamaktadır. Bu bağlamda, TRT Türk halk müziği repertuarında yer alan 27 numaralı “Cirit Havası” adını taşıyan eser örnek olarak seçilmiştir. Eserin seçimi, özellikle bağlama icrasındaki teknik gelişim için uygun olması ve başlangıç düzeyinin üzerindeki icracılar tarafından kolayca icra edilebilir olması göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bağlama tarih boyunca ustadan çırağa aktararak öğretilen bir çalgı olmuştur (Koç, 2005, Haşhaş, 2016). Ancak günümüze yaklaştığımızda, eğitim kurumlarının artmasıyla birlikte, usta-çırak geleneğinin yanı sıra metodolojik yaklaşımlar da benimsenmeye başlanmıştır. Bu yaklaşım, bağlama icrası ve eğitiminin kalitesini artırarak daha etkili bir düzeye erişmesini sağlamıştır.

Bağlama icrası, devamlı bir değişim içerisinde olan ve sürekli olarak yenilenen bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla bağlama eğitiminin de bu gelişime ayak uydurması gerekmektedir. Ancak, bağlama eğitim materyalleri incelendiğinde, bağlama icrasının teknik gelişimini destekleyecek etütlerin yetersizliği dikkat çekmektedir. Kaynak bulma konusundaki zorluklar, bu materyallere ulaşmayı oldukça sınırlamaktadır. Bu durum, bağlama icrasının olumsuz etkilenmesine sebep olmaktadır. Bu sebeplerden yola çıkılarak hazırlanan bu çalışmanın problem cümlesi “Bağlama icrası için Türk halk müziği sözsüz eserlerinden nasıl etüt üretilir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; TRT Türk halk müziği repertuarından seçilen oyun havası formundaki eserler arasından belirlenen bir sözsüz eserin ayrıntılı bir analizini yaparak, bağlama icrasında kullanılan farklı tekniklerin gelişimi için hazırlanan etütler aracılığıyla icra yetkinliğinin genişletilmesini hedeflemektedir. Ayrıca, araştırmanın bir amacı da, bağlama icrasındaki çeşitli tekniklerin gelişimini, bir sözsüz eser üzerinden oluşturulan etütlerle öğretmek ve bu süreçte hem etütlerin hazırlanma yöntemlerini hem de icra sırasında hangi tekniklerin geliştirildiğini açıklamaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, bağlama icrasında parmak baskısını, yöresel çalım tekniklerini, pozisyonlandırma becerilerini, hızlı çalma tekniklerini, temel icra tekniklerini geliştirmeye yönelik hazırlanan etütlerin oluşturulması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, TRT Türk halk müziği repertuarında yer alan bir eserin en ince detaylarına kadar icra edilmesi ve bu eser üzerinden etütler geliştirilmesi, bağlama icrasının gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin sistematik ve detaylı bir şekilde analiz edilmesini içermektedir. Bu yöntem, araştırmanın amacı doğrultusunda gerekli bilgilerin toplanmasını ve bu bilgilerin yapılandırılmış bir biçimde yorumlanmasını sağlamaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2013) bu tekniği, "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar" şeklinde tanımlamaktadır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, TRT Türk halk müziği repertuarındaki oyun havası formundaki eserler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, bu oyun havası formundaki eserler arasında bağlama icrasında pozisyonlandırma, parmak baskısı güçlendirme, hızlanma teknikleri (acelite), yöresel tavır becerisi ve temel icra tekniklerini geliştirebileceği düşünülen THM 27 repertuar sıra numaralı "Cirit Havası" adlı eser oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, TRT Türk halk müziği repertuarında yer alan oyun havası formundaki eserler detaylı bir inceleme sürecinden geçirilmiştir. Bu incelemeler neticesinde, bağlama icrasının gelişimini olumlu anlamda katkı sağlayacağı düşünülen 10 eser tespit edilmiştir. Bu eserler arasında örnek olarak belirlenmiş olan "Cirit Havası" adlı eser, incelenen gelişim alanlarının tümünü içereceği düşünülmüş ve bu doğrultuda etütler hazırlanmaya başlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada, TRT Türk halk müziğinin sözsüz eserleri tarandıktan sonra THM 27 repertuar sıra numaralı "Cirit Havası" belirlenmiş ve bu eserde 5 farklı motif tespit edilmiştir. Bu motiflerden bağlama icrasındaki çeşitli tekniklerinin (pozisyonlandırma, parmak baskısı güçlendirme, hızlanma teknikleri -acelite-, yöresel tavır becerisi ve temel icra teknikleri) gelişimine yönelik etütler oluşturulmaya çalışılmıştır.

3. BULGULAR

Bu çalışma kapsamında, geleneksel Türk halk müziğine ait oyun havası formundaki eserlerden bağlama icrasını temel alan etütlerin oluşturulması amaç

TRT Türk Halk Müziği Repertuarında Yer Alan Oyun Havası Formundaki Eserlerin
Bağlama İcrası İçin Etüt Olarak Değerlendirilmesi

edinilmiştir. Bu etütlerin oluşturulma amacı özellikle icracıların becerilerini ve yetkinliklerini geliştirmeye yöneliktir. Bu bağlamda, bağlamanın icra edildiği süreçte, icracıların teknik ve artistik yeterliliklerini artırmayı hedefleyen bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu çalışmada öncelikli olarak, bağlamanın özgün özelliklerine odaklanılarak, icra becerilerini etkileyen faktörler incelenmiştir. Etütlerin tasarımı ve oluşturulması sürecinde, icracıların müzikal yeteneklerini ilerletebilmeleri için gerekli pedagojik yaklaşımlar göz önünde bulundurulmuştur. Bu etütler, icracıların parmak baskı gücünü artırma, çalgı üzerindeki hâkimiyetini iyileştirme, icra esnasında pozisyonlandırma bilgisini güçlendirme gibi teknik yeterlilikleri hedef almaktadır. Bununla birlikte, yöresel icra geleneği ve bağlamanın özgün karakteristiği ile uyumlu olarak, icracıların müzikal ifade ve yorumlama yeteneklerini geliştirme amacı da ön planda tutulmuştur.

3.1. Parmak Baskısı Güçlendirmeye Yönelik Etütler

Bağlama icrasında, icracının parmak baskısının güçlü olması, icranın niteliği ve temizliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Sağlam bir parmak baskısı, bağlamanın klavye (sap) kısmına daha keskin ve etkili bir şekilde basılmasını sağlamaktadır. Buna bağlı olarak da icra daha net ve düzgün bir şekilde gerçekleşecektir. Bu bağlamda, aşağıda etüt oluşturulurken temel alınan TRT Türk halk müziği repertuarı 27 sıra numaralı Cirit havası adlı eserin ilk ölçüsünün ilk motifi görülmektedir.

Şekil 1. Cirit Havası adlı eserin ilk ölçüsü

Şekil 1'de, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Müzik Dairesi Yayınları'na ait olan THM 27 repertuar sıra numaralı "Cirit Havası" adlı eserin ilk ölçüsünde

bulunan 2 tartım kümesi görülebilmektedir. Bu belirtilen tartım kümesinden yola çıkılarak oluşturulan bir etüt örneği aşağıda sunulmuştur.

The image shows a musical score for a fretboard exercise in 2/4 time. The score consists of six staves of music, each with a corresponding line of fingering numbers (0-3) written below it. The first staff starts with a double bar line and a key signature of one flat (B-flat). The first two measures of the first staff have arrows pointing up and down above them, indicating finger lifts. The fingering numbers are: 0 1 2 1 0, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1. The second staff continues with: 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 1 2 3 2 1, 3 2 3 2 1. The third staff has: 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1. The fourth staff has: 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1. The fifth staff has: 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1. The sixth staff has: 3 2 3 2 1, 2 1 2 1 1, 2 1 2 1 0, 1 0 1 0, and a final measure with a double bar line and a '5' above a '0'.

Şekil 2. Cirit Havası adlı Eserin ilk Ölçüsünden Üretilen Etüt Örneği

Şekil 2'de sunulan etüt örneği, "Cirit Havası" adlı eserin başlangıç ölçüsünden üretilmiştir. Bu etüt, özellikle bağlama icrasında belirgin bir rol oynayan parmak baskılarının, teknik becerisini artırmak amacıyla geliştirilmiş ve kromatik yapı içerisinde oluşturulmuştur. İncelenen etütte, bozuk düzendeki bir bağlamanın alt telinde neredeyse bir oktav içindeki tüm perdelerin icra edildiği ve bağlamada 1., 2. ve 3. parmakların güçlenmesi yönünde gelişim gözlenmektedir. Bu yöntemle, etüdü icra eden kişinin parmak baskısı becerilerinin gelişeceği öngörülmektedir.

Şekil 7’de, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Müzik Dairesi Yayınları’na ait olan THM 27 repertuar sıra numaralı "Cirit Havası" adlı eserin on altıncı ölçüsü görülmektedir. Bu belirtilen motiften yola çıkılarak oluşturulan bir etüt örneği aşağıda sunulmuştur.

Şekil 8. Cirit Havası adlı eserin 16. ölçüsünden üretilen etüt örneği

Şekil 8’de eserin 16. ölçüsünden üretilen etüt örneği görülmektedir. Etüt incelendiğinde bağlama icrasında alt ve orta tel gruplarının kullanımını vurgulayarak hızlı ve temiz bir icra hedeflenmektedir. Özellikle etüdün son ölçüsü dikkate alındığında icracının hem tel grupları arasındaki geçişlerdeki becerisini hem de hızlı çalma yeteneğini geliştirmeye yönelik olduğu düşünülmektedir.

3.5. Temel İcra Teknikleri

Bağlama icrasında, başlangıç ve orta düzeydeki icracılar için temel icra teknikleri (süsleme, legato vb.) önemli bir yer tutmaktadır. Bu teknikler, bağlama icrasını daha da zenginleştirerek icracının temel düzeyde yeteneklerini geliştirmektedir. Bu sebeple bağlama öğrenmek isteyen bireyi de daha zevkli bir eğitim süreci beklemektedir. Süsleme ve legato gibi temel icra tekniklerinin ustalığı, bağlama icrasının kalitesini artırarak çalgının ilerlemesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle

çalışmanın bu bölümünde temel icra tekniklerinden olan süsleme tekniği üzerine bir, legato tekniği üzerine ise iki etüt üretilmiştir.

3.5.1. Süsleme İcrası

Şekil 9. Cirit Havası adlı eserin 5. ölçüsünün ilk nota kümesi

Terminolojik açıdan “süsleme” kelimesinin anlamını Duygulu (2014: 403) “bir yerel müzik eserinde ezgiyi veya usulünü, çeşitli ezgi kalıplarıyla ve özel vurgularla/vuruşlarla bezemek” olarak tanımlamaktadır. Şekil 9’da, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Müzik Dairesi Yayınları’na ait olan THM 27 repertuar sıra numaralı "Cirit Havası" adlı eserin beşinci ölçüsü görülmektedir. Bu belirtilen motiften yola çıkılarak oluşturulan bir etüt örneği aşağıda sunulmuştur.

Şekil 10. Cirit Havası adlı eserin 5. ölçüsünün ilk nota kümesinden süsleme tekniği için üretilen etüt

Şekil 10’da, eserin 5. ölçüsünden türetilen bir etüt örneği sunulmaktadır. Etüt incelendiğinde, temel düzeydeki süsleme tekniğinin “s” işaretiyle belirtildiği gözlemlenmektedir. Her ölçü başında ve ardışık nota gruplarında süsleme tekniğinin uygulanması gerektiği etütte vurgulanmaktadır. Bu etütle, temel düzeydeki süsleme tekniğinin gelişimi hedeflenmektedir.

3.5.2. Legato (Çarpma, Çekme) Tekniği

Şekil 11. Cirit Havası adlı eserin 5. ölçüsünün ilk nota kümesinden legato (çarpma, çekme) tekniği için üretilen ilk etüt

Legato tekniğini Haşhaş (2017: 84) “Bağlama icrasında yatay olarak bir tezene vuruşuyla en az iki ses elde etme tekniği genellikle boğumlama, tel çekme, kaydırma şeklinde adlandırılır. Evrensel müzik terminolojisinde, bağlama icrasında yaygın olarak kullanılan bu tekniğe benzer seslendirmeler legato şeklinde adlandırılmaktadır” şeklinde tanımlamaktadır. Şekil 11’de eserin 5. ölçüsünün ilk nota kümesinden üretilen etüt örneği görülmektedir. Etüt incelendiğinde bağlamada temel icra tekniklerinden biri olan legato (çarpma, çekme) tekniğine uygun yazıldığı anlaşılmaktadır. Her ölçüde, ilk nota sonrasında bir sonraki nota geçişte bir çarpma hareketi yapılarak teknik oluşturulmuştur. Bu etütle icracının temel düzeydeki legato (çarpma, çekme) tekniğini geliştireceği düşünülmektedir.

Şekil 12. . Cirit Havası adlı eserin 5. ölçüsünün ilk nota kümesinden legato
(çarpma, çekme) tekniği için üretilen ikinci etüt

Şekil 12'de sunulan örnek, eserin 5. ölçüsündeki ilk nota kümelerinden oluşturulmuş bir etüt örneğini içermektedir. Etüt incelendiğinde, hızlı bir çarpma hareketiyle neredeyse tüm notalar arasında çarpma hareketinin kullanıldığı ve bu şekilde bir sonraki nota geçişin sağlandığı gözlemlenmektedir. Bu etüdün bağlamada hem hızlı ve teknik bir icrayı hem de temel icra tekniklerinden olan legato (çarpma, çekme) tekniğini iyi ölçüde geliştireceği öngörülmektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, TRT Türk halk müziği repertuarından seçilen oyun havası formundaki eserlerden bağlama icrasını geliştirmeye yönelik etüt üretmeğe odaklanmaktadır. Çalışma kapsamında bağlama icrasında temel bir rol oynayan parmak ve pozisyon bilgisi, yöresel tavırlar, teknik beceriler ve temel icra tekniklerinin geliştirilmesine yönelik özgün etütler tasarlanmıştır. Bu etütlerin tasarımı için, söz konusu çalgının tüm icra dinamiklerini kapsayan bir eser olarak TRT Türk halk müziği repertuarından THM 27 sıra numaralı "Cirit Havası" adlı eser tercih edilmiştir. Belirtilen eserden elde edilen çeşitli motifler, etütlerin oluşturulmasında temel referans olarak kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda;

Oluşturulan bu etütler, icracının temel seviyesinin gelişimini sürekli olarak destekleyecektir. Konuyla ilgili yapılan başka bir çalışmada da Toptaş (2014), benzer etütlerin oluşturulmasının icracının temel seviyesini önemli ölçüde geliştireceğini belirtmiştir. Toptaş'ın çalışmasında, etütlerin sistematik bir şekilde yapılandırılması ve uygulanmasının, icracıların teknik ve teorik bilgi düzeylerinde kayda değer bir ilerleme sağladığı vurgulanmıştır. Bu bağlamda, etütlerin, icracıların müzikal yeteneklerini geliştirme ve performans kalitelerini artırma süreçlerinde önemli bir rol oynadığı ortaya konmuştur. Dolayısıyla, bu tür

etütlerin geliştirilmesi ve uygulanması, müzikal eğitimin kritik bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir.

TRT Türk halk müziği 27 sıra numaralı Cirit havası adlı eserden toplamda yedi farklı etüt üretilmiştir. Üretilen bu yedi etüdün ilki parmak baskısını güçlendirmeye yönelik olan etüttür. Bu etüt, bağlamada en alt boş tel olan La sesinden başlayarak ince La sesine kadar kromatik bir yapıda tasarlanmıştır. Bu yapı, bağlama icrasında alt tel grubunda parmak baskısının güçlendirilmesine yönelik bir pratik sunarak, çalgının teknik performansını artırmaya olanak tanımaktadır.

TRT Türk halk müziği 27 numaralı sıra Cirit havası adlı eserinden üretilen ikinci etüt yöresel tavrı becerilerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu etüt, bağlama icrasında önemli bir yere sahip olan ve geniş bir kullanıma sahip olan Ankara tavrını vurgulamaktadır. Eserden alınan bir motif, Ankara tavrının icracıda geliştirilmesine yönelik bir etüt modeli oluşturulmasını sağlamaktadır.

TRT Türk halk müziği 27 sıra numaralı Cirit havası adlı eserinden üretilen üçüncü etüt, bağlama icrasında pozisyon bilgisinin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu etüt, icracının tüm tel gruplarında gezinerek pozisyonlandırma yeteneğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu etüt, bağlama icrasında teknik yeterliliği güçlendirmek ve icracının çalgısını daha etkin bir şekilde kullanmalarını desteklemek adına önemli bir rol oynamaktadır.

Bağlama icrasında hız ve teknik, performansın önemli unsurlarındandır. Bu bağlamda, TRT Türk halk müziği repertuarı içerisinde yer alan 27 sıra numaralı Cirit havası adlı eserin bir motifinden türetilen dördüncü etüt, çalgıda hızlı ve teknik becerilerin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Bu etüt, bağlama icracılarının hızını, koordinasyonunu ve hassasiyetini artırmayı amaçlamaktadır.

TRT Türk halk müziği 27 sıra numaralı Cirit havası adlı eserin bir motifinden üretilen, bağlamada temel icra tekniklerinin gelişimine odaklanan beş, altı ve yedinci etüt bağlamada temel icra tekniklerinden olan süsleme ve legato (çarpma, tel çekme) tekniklerinin ustalıkla kullanımını sağlamaktadır. Bu tekniklerin öğrenilmesi ve icra edilmesi, bağlama icrasının kalitesini artırarak müzikal performansın zenginleşmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın önerilerini şu maddeler oluşturmaktadır:

TRT Türk halk müziği repertuarından seçilen başka sözlü veya sözsüz eserler, bağlama icrası için özgün etütlerin oluşturulmasında kaynak olarak değerlendirilebilir. Bu eserler, bağlama öğretim müfredatlarına entegre edilerek, bağlama öğretene veya öğrenene kişilere kolay ulaşımı sağlanabilir. Ayrıca, sözlü ya da sözsüz eserler üzerinden bağlamada tüm icra dinamiklerini (temel icra teknikleri, pozisyonlandırma, parmak baskısı, yöresel tavırlar vb.) geliştirmeye yönelik özgün etütler oluşturulabilir.

Belirlenen eserler, öğrencilerin çalgılarında müzikal teknikleri geliştirebilecekleri ve aynı zamanda belirli eserler üzerinden öğrenme süreçlerini destekleyecek nitelikte seçilmelidir. Bu etütler, genel, özengen ve mesleki bağlama eğitimine uygun olarak geliştirilip, öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim süreçlerini destekleyici bir kaynak olabilir.

Oluşturulan bu etütler, bağlama öğretim materyallerine (metot, kitap, ses ve görüntü kaydı vb.) dönüştürülerek, bağlama eğitiminde çeşitliliği ve kaliteyi artıracak şekilde kullanılabilir. Ayrıca, bu çalışmada geliştirilen etütlerin işlevselliği, birkaç eğitim kurumunun katılımıyla pilot uygulamalar yapılarak değerlendirilebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç yoktur.

KAYNAKÇA

Akdağ, A.K. (2012). *Bağlama metodu I*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Demirkaya, E. (2023). *Çocuklarda bağlama eğitimine yönelik uzman görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Dursun, D., Karagöz Dursun, B. (2022). "Türk Halk Müziği Bağlamında Değerler Eğitimi Boyutuyla Bağlamanın Sosyo-Kültürel, Ekonomik ve Dinsel Bir Çalgı Olarak Kullanımı". *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 8 (1): 240-248.

Duygulu, M. (2014). *Türk halk müziği sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

Ekici, S. (2012). *Bağlama eğitimi yöntem ve teknikleri*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınları.

Göktaş, U. (2020). "Bağlama Çalgısında Nota-İcra Farklılıklarına Sebep Olan Etkenler". *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(1): 77-91.

Haşhaş, S. (2016). *Bağlama Öğretimi/Öğreniminde Geçmişten Günümüze Usta-Çırac İlişkisi*. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 2(2): 35-41.

- Haşhaş, S. (2017). *Uzun sap bağlama metodu (bozuk düzeni)*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Haşhaş, S. (2022). *Türk halk müziği THM bilgileri, uzun havalar, kırık havalar*. İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.
- Haşhaş, S. (2023). *Bağlama metodu uzun sap bağlama/bozuk düzeni*. İstanbul: Efe Akademik Yayıncılık.
- Özdek, A. (2014). *Bağlama için etüt egzersiz ve eserler*. Ankara: Plaka Matbaacılık.
- Kaptan, Z. (2007). *Ülkemizde bağlama ve klasik gitarın sanatsal ve öğretsel süreçler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tez, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Karkın, M., Pelikoğlu, M., C., Haşhaş, S., (2014). Bağlama Enstrümanının Öğretim Yöntemleri Kapsamında Yöresel Tavrıların Değerlendirilmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 7 (13): 129-148.
- Koç, A. (2005). "Yayınlanmış Bağlama Eğitim Metotlarındaki Yanlışlıklar, Yüzüncü Yıl Üniversitesi", I. Müzik Sempozyumu, 4-6 Mayıs, Van.
- Kurt, İ. (1989). *Bağlamada düzen ve pozisyon*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Sağ, A., & Erzincan, E. (2009). *Bağlama metodu*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Sancak, E. (2019). Türk Halk Müziğinin Yeni Bir Çalgısı: Bas Bağlama. *Yegah Musiki Dergisi*, 2(1): 41-68.
- Sarisözen, M. (1962). *Türk halk musikisi usulleri*. Ankara: Resimli Posta Matbaası.
- Şenel, S. (1997). Türk halk musikisi bilgileri.
- Şenel, S. (2000). Türk Halk Musikisinde Uzun Hava Tanımları ve Bu Tanımlar Etrafında Ortaya Çıkan Problemler, Türk Halk Müziğinde Çeşitli Görüşler, Derleyen: Salih Turhan, 2. Baskı, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara.
- Toptaş, B. (2014). Türkiye’de Piyano Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmalar. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (3): 715-728.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (Geniştirilmiş 9. baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Turkish folk music is considered an important musical genre with its deep history and rich melodic-rhythmic structure. The melodic-rhythmic structure, which changes and develops according to the regions, and the variety of instruments clearly reveal how rich this type of music is. This diversity and richness is also reflected in the folk instruments used in the performance of local music.

The baglama, on the other hand, stands out as the most important folk instrument of this rich musical genre. With the variety of performances it contains, it embodies all the characteristic features of Turkish folk music. For this reason, the works of Turkish folk music form the basis of baglama performance. In baglama performance and education, the use of Turkish folk music works is of great importance both for the learning of Turkish folk music and for the development of baglama performance.

It is recognized that in addition to works, etudes also play an important role in the development of baglama performance. These studies are an important tool for consolidating instrument-specific techniques, increasing the performer's abilities and improving his ability to cope with various musical difficulties. However, when the literature about baglama is examined, it is observed that there is not enough study for the development of performance skills. With the exception of a few existing bağlama methods, it seems that the studies aimed at the technical aspects of the instrument are limited. This situation reveals that baglama students need more resources to improve their performing skills. In this context, this study focuses on the methods to be followed in creating etudes from the works in the form of playing mood in the TRT Turkish folk music repertoire.

This study aims to provide a contribution to the performance practice and education of the baglama, one of the most important instruments of Turkish folk music. In this context, it is aimed to develop various techniques in baglama performance (for example, legato, ornamentation, local performance styles, technique and fast playing) by developing etudes from the works in the TRT Turkish folk music playing repertoire. However, it is aimed to facilitate the performance of works in the form of playing mood in the folk music repertoire.

Method

This study was conducted using the document review method within the framework of the qualitative research approach. Document review involves the systematic and detailed analysis of written materials containing information about the facts and events that are intended to be investigated. This method ensures that the necessary information is collected in accordance with the purpose of the research and that this information is interpreted in a structured manner. Yıldırım and Şimşek (2013) this technique covers "Document review, analysis of written materials containing information about the facts and events that are intended to be investigated" (p. 217) defines it as.

Within the scope of the research, the works in the form of a game mood included in the TRT Turkish Folk Music repertoire were subjected to a detailed examination process. As a result of these examinations, ten works that are thought to contribute positively to the development of bağlama performance have been identified. The work named "Cirit Havası", which was selected as an example among these works, was determined by evaluating that it could cover all the areas of development studied, and studies were started to be prepared in this direction. Dec. Within the scope of the study, five different motifs were identified in the work entitled "Cirit Havası" numbered 27 in the repertoire of nonverbal works of TRT Turkish Folk Music. These motifs formed the basis for the creation of studies for the development of various techniques in bağlama performance (positioning, strengthening finger pressure, acceleration techniques -acelite-, local attitude skills and basic performance techniques).

Findings (Results)

In this research, seven studies aimed at improving bağlama performance have been created based on the work "Cirit Havası" numbered 27 in the TRT Turkish folk music repertoire. The first etude is derived from the first measure of the work and aims to increase the power of finger pressure. The second etude was produced from the last set of notes of the first measure of the work in order to develop local attitudes. The third etude, on the other hand, is aimed at improving the knowledge of the position on the bağlama by deriving from the eighth and ninth note sets of the work. The fourth etude is produced from the sixteenth measure of the work and aims to increase the ability to perform quickly on the bağlama. The fifth, sixth and seventh études are derived from the fifth measure of the work and are designed for the development of the basic techniques of bağlama performance (ornamentation, legato).

Conclusion and Discussion

Within the scope of the study, 7 original studies were designed for the development of finger and position knowledge, local attitudes, technical skills and basic performance techniques that play a fundamental role in bağlama performance. For the design of these studies, the work entitled "Cirit Havası" with row number THM 27 from the TRT Turkish Folk Music repertoire was preferred as a work that covers all the performance dynamics of the instrument in question. Various motifs derived from the specified work were used as the main reference in the creation of the etudes. These created studies will continue the development of the basic level of the performer. In another study conducted on the subject (Toptaş; 2014), it was stated that creating a study in this way will improve the basic level of the performer.

Looking at the seven studies produced, the first of these studies, strengthening finger pressure, the second study, improving local attitude skills, the third study, improving position knowledge, the fourth study focuses on improving speed and technical skills, increasing the speed, coordination and sensitivity of binding performers, while the fifth, six and seventh studies focus on the development of basic performance techniques on the bağlama, improving ornament and legato (striking, stringing) techniques.

Oral or non-verbal works selected from the TRT Turkish folk music repertoire can be considered as a source for the creation of original etudes for bağlama performance. The integration of these works into bağlama teaching curricula can facilitate access for instructors and students and enable the creation of original studies aimed at improving all performance dynamics, such as basic performance techniques, positioning, finger pressure and local attitudes. The determined works should be selected in such a way that students can improve their musical techniques and should be developed in accordance with general, attentive and professional bağlama education. These studies can be transformed into teaching materials and can be a source of increasing diversity and quality in bağlama education. In addition, the functionality of the studies developed in this study can be evaluated by applying them as a pilot with the participation of several educational institutions. These recommendations are presented as important findings of the study and its future applications.